

5. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс] : Інструкція, затверджена постановою НБУ від 28 серпня 2001 року № 368. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>.

Summary

The statistical model quantifying possible level of temporary stabilization of current customer accounts within a certain level of risk is represented, that provides efficiency of transformation of this variable part of the liabilities in working assets.

Отримано 08.04.2010

УДК 330.163.3

М.І. Волобуєв, канд. мед. наук,
Київський національний торговельно-економічний університет

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ

У статті досліджено ціннісні орієнтації студентів, їх актуальний та бажаний стани, а також взаємозв'язок груп цінностей у студентів в актуальному та бажаному станах. Вивчено думку досліджуваних студентів про наявність і пріоритетність груп цінностей в інших студентів.

Ключові слова: ціннісні орієнтації, життєві пріоритети, дослідження, показники цінностей, компетенції.

Постановка проблеми. У сучасних умовах практично відсутня державна ідеологія, життєві цінності людей суттєво відрізняються і можуть бути діаметрально протилежними. Декілька поколінь людей, які були виховані в різних системах цінностей, одночасно достатньо мирно співіснують між собою. Життєві пріоритети студентської молоді 17-25 років відрізняються від системи пріоритетів, цінностей викладацького складу. Це певним чином відбивається і на самому процесі навчання, на якості як викладання, так і сприйняття навчального матеріалу.

Оптимізувати таку ситуацію допоможе тільки ретельне вивчення цінностей студентів, тобто вивчення причин їх дій, вчинків, прагнень [2; 5]. У низці досліджень цінностей людини визначено, що сила мотиву та ефективність діяльності людини залежать від того, наскільки ясно усвідомлюється людиною мета, сенс діяльності. Цінності є “специфічною формою смислових утворень в особистих структурах” [2, с. 99], а тому мають безпосереднє відношення до осмисленої мотивації діяльності. Ось як про це висловився в одній зі своїх робіт провідний дослідник у галузі людських цінностей та ціннісного управління

російський психолог К.В. Харський: “Що таке цінності? Цінності – це наш ментальний ліхтарик. Цінності поділяють наш світ на видимий та невидимий” [5].

Крім того, з цінностей як складової частини професійно-важливих якостей особистості складаються її компетенції. Саме компетенції є особистими, поведінковими характеристиками людини, за допомогою яких вона досягає необхідних результатів [2].

Цінністю вважається будь-яке матеріальне або ідеальне явище, яке має значення для людини чи суспільства, заради якого вона діє, витрачає сили, заради якого вона живе.

Цінності є основними складовими одиницями особистості, її ядром, основною змістовною особистісною характеристикою. Вони виконують дві найважливіші функції:

1. Мотивують людину, спонукають її творити, працювати, діяти.
2. Висвітлюють для неї певні речі та ідеї. Цінності, як маяки, яскраво висвітлюють певні аспекти життя та привертають до них увагу, залишаючи все інше у пільмі [4].

Існує декілька класифікацій людських цінностей. Залежно від об’єкта цінності можуть бути матеріальними та духовними. Якщо розглядати цінності як приналежності до певного суб’єкта, то вони можуть поділятися на індивідуальні (особисті), групові та загальнолюдські [7]. Х.А. Абдурагімова пропонує поділяти цінності залежно від ставлення індивіда до різних видів життєдіяльності таким чином: на цінності родини, праці, освіти та інші [1]. Інші дослідники розрізняли цінності за різними показниками – за ступенем усвідомлення; за спрямованістю (видами цінностей); за суб’єктами (носіями) ціннісних орієнтацій; за ступенем загальності; за ступенем сталості; за місцем та роллю в процесі життєдіяльності людини тощо. У своїх численних роботах К. Харський [5] пропонує поділяти цінності людини за своєю структурою на:

1. **Ідеологічні цінності** (містять у собі все, що пов’язане з релігією, політикою, інформацією. Це, наприклад, вірність, обов’язок, патріотизм, ідея тощо).
2. **Матеріальні цінності** (до них відносять все, що пов’язане з гроши-ма в широкому сенсі, а саме: накопичення, гроші, професія, освіта, кар’єра, місце роботи тощо).
3. **Емоційні цінності** (містять у собі всі переживання людини – любов, порозуміння, радість, спокій, ненависть, гордість тощо).

4. **Життєві цінності** (містять все, що пов’язане з самим життям: збереження життя, покращення здоров’я, відпочинок, родина, харчування, екологія тощо).

Метою статті є вивчення цінностей студентів Київського національного торговельно-економічного університету.

При цьому вирішувалися такі завдання:

- дослідження актуального профілю цінностей студентів-випускників університету;
- дослідження прагнень студентів до зміни власних ціннісних орієнтацій;
- дослідження ступеня відповідності наявних цінностей і суджень студентів про цінності інших студентів.

Виклад основного матеріалу. Для проведення дослідження була застосована автоматизована методика К.В. Харського в модифікації, яка дозволяє проводити дослідження на папері. Сутність методики полягає в тому, що кожному з досліджуваних студентів був запропонований перелік з 32 цінностей. Він складається з чотирьох груп цінностей – по вісім у кожній: ідеологічні, матеріальні, емоційні та вітальні. Але для того, щоб це не вплинуло на вибір, групи цінностей не були названі і не були розділені між собою. Кожному зі студентів необхідно було обрати з 32 запропонованих цінностей тільки вісім. При цьому студенти отримували три різні інструкції. Перший раз вони обирали з 32 цінностей вісім тих, які, на їх думку, зараз є актуальними для них самих (група показників “Актуальне”). Другий раз вони обирали вісім цінностей, які вони вважали бажаними для себе у майбутньому (група показників “Бажане”). Третій раз вони обирали вісім цінностей, які, на їх думку, були актуальними для більшості студентів університету (група показників “Уявне”). Дослідження проводилося анонімно, тому бланк вибору не потрібно було підписувати. Отже, вважалося, що студенти будуть надавати більш об’єктивну інформацію.

У дослідженні взяли участь 92 студенти п’яти навчальних груп віком від 21 до 23 років.

Після статистичної обробки анкет були отримані результати, наведені в таблиці 1.

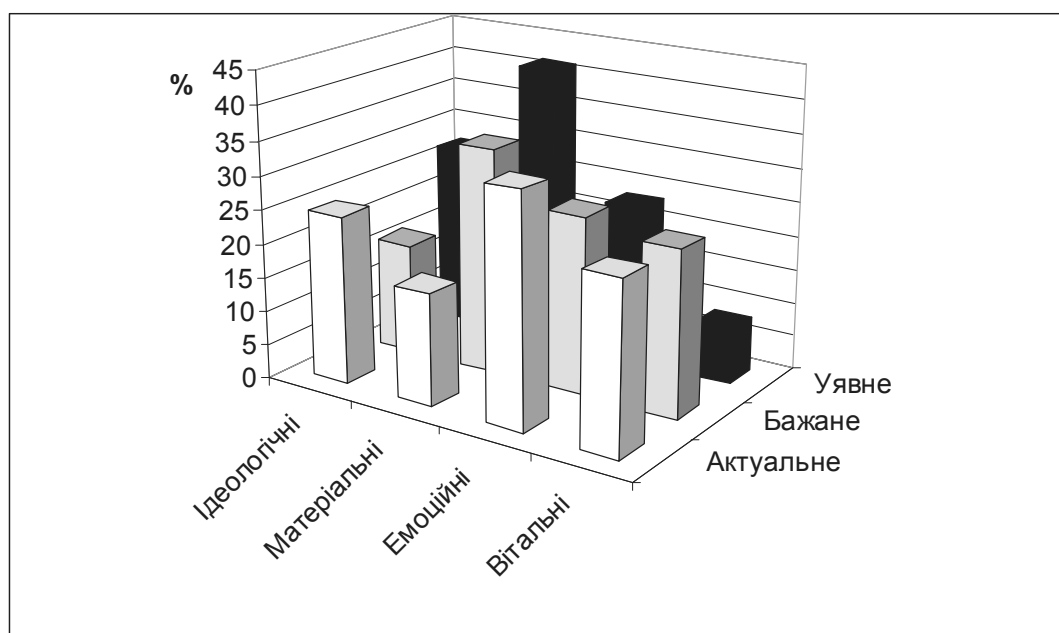
Таблиця 1

**Результати дослідження цінностей студентів університету,
місце (%)**

Група цінностей	Група показників		
	Актуальне	Бажане	Уявне

Ідеологічні	3 (24,73)	4 (16,3)	2 (27,04)
Матеріальні	4 (16,58)	1 (33,15)	1 (41,44)
Емоційні	1 (33,83)	2 (26,09)	3 (23,37)
Вітальні	2 (24,86)	3 (24,46)	4 (8,15)

Для більшої наочності результати проведеного дослідження подані у графічному вигляді (рис. 1).

Рис. 1. Показники цінностей студентів за результатами дослідження

Дуже цікавими виявилися дані при порівнянні між собою станів – актуального, бажаного та уявного. З таблиці 1 та рисунка 1 видно, що в актуальному стані на першому місці знаходиться група емоційних цінностей. Це вказує на те, що сьогодні студенти насамперед цінують міжособистісні відносини, а не гроші. Такий стан не передбачає конкурентної боротьби між членами колективу, вони більше турбуються про збереження оптимального психологічного клімату в колективі. При цьому вони намагаються контролювати свої емоції і перевагу надають демонстрації позитивних їх проявів [6].

На другому місці за актуальністю з суттєвим відставанням (практично на 9 %) у студентів виявилася група вітальних цінностей. Тобто студенти відчувають себе єдиною родиною. Переважно всі питання в колективі вирішуються таким чином, щоб “не виносити сміття з хати”. Вони намагаються дотримуватися здорового способу життя.

Практично таку ж вагу має і група ідеологічних цінностей. Це свідчить про те, що цінності цієї групи так само актуальні, як цінності вітальні. Це означає те, що студенти намагаються дотримуватися тих правил, які існують у їх середовищі. Ці правила для членів студентського колективу важливіші за гроші. Потрапити в таке середовище можна тільки за умови прийняття існуючих правил.

На останньому місці знаходиться група матеріальних цінностей. Це свідчить про те, що на час проведення дослідження для студентів найменш актуальним є отримання матеріального достатку. Скоріше за все, це пов'язане з тим, що на сьогодні студенти відчують себе захищеними у фінансовому сенсі і не мають необхідності заробляти на життя особисто.

Звертає на себе увагу те, наскільки відрізняються актуальний та бажаний стани цінностей студентів. Особливо суттєво перемістилася група матеріальних цінностей з останнього місця в актуальному стані на перше в бажаному стані. Тобто студенти хоч і не мають на сьогодні проблем з матеріальним забезпеченням свого життя, але розуміють, що в майбутньому це буде головним питанням – як самому забезпечити власне існування.

Стосовно інших груп цінностей різниця не настільки значуща, як в групі матеріальних цінностей (з 16,58 до 33,15 %) – практично в два рази. Але якщо в групі вітальних цінностей різниця мізерна – 0,4 %, то в групах ідеологічних та емоційних цінностей різниця суттєва – в 7-8 %.

Аналіз уявного стану цінностей показав, що досліджувані студенти вважають матеріальні цінності найактуальнішими для більшості інших студентів. Причому ступінь актуальності в них вища, ніж у них самих у майбутньому – більше ніж на 8 %.

При цьому, на думку досліджених, більшість інших студентів досить серйозно ставляться до власних ідеологічних цінностей і висувають їх на друге місце після матеріальних. У них самих ця група цінностей займала лише третє місце в їх актуальному стані та четверте – в бажаному.

Якщо порівнювати актуальні стани досліджуваних студентів та їх думки про актуальний стан інших студентів, то несуттєво відрізняються тільки показники групи ідеологічних цінностей.

Всі інші групи цінностей відрізняються досить суттєво. Так, група матеріальних цінностей в уявному стані має актуальність, що більша від їх власної практично на 25 % (з 16,58 до 41,44 %).

Досліджувані студенти вважають, що емоційні цінності в інших студентів займають не перше місце, як у них, а лише третє. При цьому ступінь їх актуальності зменшується більше ніж на 10 % (з 33, 83 до 23,37 %). Ще більш суттєво відрізняється група вітальних цінностей в актуальному стані (24,86 %) від уявного стану (8,15 %) – більш ніж в три рази.

Висновки. Отже, проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки:

1. Для студентів п'ятого курсу Київського національного торговельно-економічного університету найбільш важливими є емоційні цінності, які є більш актуальними, ніж інші групи цінностей.
2. Матеріальні цінності для них мають найнижчий ступінь актуальності. Це пояснюється тим, що вони поки що не поставлені в умови самозабезпечення.
3. У бажаному стані цих студентів відбувається деяка зміна пріоритетів. На першому місці вони хочуть мати саме матеріальні цінності. Інші групи цінностей змінюють свою пріоритетність не так суттєво, хоча їх місця і зменшуються на одне.
4. Досліджувані студенти вважають, що в інших студентів вже відбулася максимальна актуалізація групи матеріальних цінностей, тому вони поставили цю групу на перше місце для інших студентів.
5. Студенти вважають, що для інших студентів більш значущими є ідеологічні цінності, які вони поставили для інших студентів на друге місце.
6. Досліджувані студенти вважають, що для інших студентів значно меншу актуальність, ніж для них, має група емоційних цінностей, та ще меншу – вітальних.

Отримані дані не є кінцевим результатом, а скоріше за все, є лише основою для продовження дослідження у напрямку вивчення ціннісних орієнтацій сучасної молоді. Перспективним продовженням таких досліджень може бути вивчення чинників, що впливають на формування нових цінностей та зміну пріоритетів цінностей, які вже є у людини.

Список літератури

1. Абдурагімова, З. А. Мы сами творим свою судьбу. Как стать здоровым и счастливым [Текст] / З. А. Абдурагімова, Г. А. Абдурагімов. – М. : Экономика, 2008. – 246 с.
2. Будинайте, Г. Л. Личностные ценности и личностные предпочтения субъекта [Текст] / Г. Л. Будинайте, Т. В. Корнилова // Вопросы психологии. – 1993. – № 3. – С. 99–105.
3. Гордеев, М. Некомпетентность в компетенциях [Текст] / М. Гордеев, М. Московчук, М. Соколов // Персонал-Микс. – 2004. – № 4. – С. 44–48.
4. Ильин, Е. П. Мотивация и мотивы [Текст] / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2000. – 512 с.

5. Константин Харский о системе ценностей и ее влиянии на человека. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.zubry.ru/articles/2009/05/konstantin-harskij-o-sisteme-cennostej-i-ee-vliyanii-na-cheloveka>.
6. Константин Харский. Принципы ценностного управления [Электронный ресурс] / Константин Харский. – Режим доступа : <http://www.iprnou.ru/article.php?idarticle=003076>.
7. Яковлев, Е. Г. Эстетика [Текст] : учебное пособие / Е. Г. Яковлев. – М. : Гардарики, 2004. – 464 с.

Summary

Investigational the valued orientations of students, them the actual and desired state. Opinion of students is studied of presence and priority of groups of values for other students. Investigational students have inter-communication of groups of values in the actual and desired state.

Отримано 21.04.2010

УДК 336(477):339.7

Д.М. Дмитренко, аспірант Інституту політології та права
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова,
м. Київ

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ РІВНЯ ЗАЛЕЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ ВІД ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ

У статті запропоновано методичні підходи до оцінки рівня залежності національної фінансової системи від зовнішніх факторів на основі статистичного аналізу економічних даних розвинутих країн світу. Згідно з запропонованими підходами проведено оцінку рівня залежності ряду розвинутих країн від зовнішніх факторів, а також економіки України за період з 2005 до 2008 року.

Ключові слова: фінансова система, методика оцінки рівня залежності від зовнішніх факторів, фінансово-економічні показники.

Постановка проблеми. Вплив глобалізаційних процесів на національні економіки, а також фінансово-економічна криза, що розпочалася у 2007 році і триває до сьогодні, обумовлюють необхідність реорганізації як національних економічних систем у цілому, так і окремих її компонентів. Фінансова система є ключовою складовою економіки країни, тому насамперед підлягає реорганізації У протилежному випадку національна економічна система втратить конкурентоспроможність на світовому ринку.

Для того, щоб обґрунтувати негайну необхідність реорганізації фінансової системи України, нами пропонується оцінити рівень її залежності від впливу зовнішнього економічного середовища. Крім того, важливим є визначення тих сфер або напрямів фінансових потоків,